

Socialdepartementet  
 s.remissvar@regeringskansliet.se  
 Kopia till s.hc@regeringskansliet.se  
 Diarienummer S2026/01273

## **Insamlingsstiftelsen 1000 Möjligheters remissvar angående S2026/01273 En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier (SOU 2026:35)**

1000 Möjligheter driver två verksamheter med det övergripande syftet att uppnå ett jämställt samhälle fritt från våld. Dels bedrivs den nationella stödlinjen och kunskapsplattformen ungarelationer.se, som syftar till att motverka killars våld mot tjejer och våld i ungas parrelationer. Genom ungarelationer.se möter vi varje år tusentals barn och unga, främst flickor, som utsätts för våld av sin partner, liksom de barn och unga, främst pojkar, som utövar våld i en relation. Dels drivs Ellencentret, som arbetar för att barn och unga som utsatts för sexuell exploatering ska få stöd och behandling för att kunna leva ett liv fritt från våld. Stiftelsen driver också en mottagning i Stockholm som bemannas av legitimerade psykologer, härifrån utgår också den digitala nationella mottagningen. Hit kan unga från båda målgrupperna komma utan remiss och kostnadsfritt få tillgång till exempelvis traumabehandling. Spetskompetensen som fås genom det kliniska arbetet på mottagningen är avgörande för utvecklingsarbetet och kvalitetssäkringen av arbetet på ungarelationer.se och Ellencentret.

Sammantaget innebär detta att stiftelsen har omfattande expertis inom killars våld mot tjejer, våld i ungas parrelationer, sexuell exploatering av barn och unga, pornografins påverkan på unga, våldsprevention och ungas digitala liv. Remissvaret bygger på denna kunskap.

### **Sammanfattning**

1000 Möjligheter tillstyrker att en åldersgräns för barns tillgång till sociala medier införs. Vi delar utredningens riskbeskrivning och anser att den överensstämmer väl med vad barn och unga berättar för oss. Vi anser att en åldersgräns behövs skyndsamt men också att detta behov samtidigt pekar på ett stort misslyckande från vuxenvärlden som låtit utvecklingen gå så pass långt. Även barnen själva efterfrågar i hög utsträckning både gränser och verifiering. Enligt Mediemyndighetens promemoria Ungas syn på åldersgränser i sociala medier (2026) svarar 70 procent av de unga ja på frågan om det borde finnas en åldersgräns på sociala medier och 67 procent instämmer i någon grad i att det vore bra om man behövde verifiera sin ålder för att få använda sociala medier. Tjejer är mer positiva till åldersgräns med 15 procentenheter och till ålderssäkring med 17 procentenheter jämfört med killar. Detta är inte förvånande. Vi ser i våra verksamheter att det är flickorna som fått betala det högsta priset med utsatthet och psykisk ohälsa när vuxenvärlden underlåtit att reglera utvecklingen.

Samtidigt anser vi att förslaget i sin nuvarande utformning inte kommer att uppnå sitt eget syfte. Skälet är bland annat att lagens avgränsningar dras längs tekniska och kommersiella kategorier i stället för längs den faktiska riskmiljö barnet möter. Vår grundläggande utgångspunkt är att skyddet för barn ska utgå från risken, inte från vilken kategori plattformen råkar tillhöra eller om barnet är i inloggat eller utloggat läge.

Våra viktigaste synpunkter är följande:

- Åldersgränsen bör bestämmas till 16 år och gälla från den dag barnet fyller 16 år, inte från ingången av det år barnet fyller 15.

- Kravet på att tillgången ska ske i inloggat läge bör utgå. Utredningen skriver själv att stora delar av det skadliga innehållet är tillgängligt även utan inloggning.
- Undantaget för plattformar vars huvudsakliga användningsområde är dataspel eller annonsering bör utgå. Vi anser att barn under åldersgränsen inte heller ska ha tillgång till dessa miljöer där de exempelvis kan kontaktas av okända personer. Vi menar att det går att utforma krav även gällande dataspel som möjliggör att barn får spela i exempelvis offlineläge eller liknande.
- Undantaget för mikroföretag och små företag bör utgå. En reglering måste ta höjd för kommande nya plattformar.
- Pornografin måste omfattas av ett sammanhållet skydd med en 18-årsgräns. Utredningens direktiv pekade uttryckligen ut videodelningsplattformar för spridning av pornografi. Utredningen har inte prövat frågan.
- Undantag bör utformas riskbaserat i stället för aktörsbaserat, så att det blir plattformens faktiska egenskaper och konstruktion som avgör om barn ska skyddas.
- Betänkandets analys av konsekvenserna för jämställdheten är otillräcklig.
- Perspektivet killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer saknas helt i betänkandet, trots att detta våld till stor del utövas genom de plattformar som regleringen avser. Perspektivet behöver tillföras i den fortsatta beredningen för att ge en rättvisande bild av hur ungas liv påverkas.

Vi vill inledningsvis också understryka en princip som bör genomsyra hela synen på utredningens uppdrag. Vi kräver att livsmedel är säkra och att läkemedel är prövade och vi accepterar inte att konsekvenserna för en produkts brister läggs på användaren. Samma krav måste kunna ställas på digitala miljöer som riktar sig till barn. Detsamma gäller för jämförelsen med andra saker som det inte är önskvärt att barn befattar sig med, såsom alkohol och tobak. Här har vi tydliga åldersgränser och ett system för uppföljning och sanktioner av exempelvis aktörer som bedriver försäljning till minderåriga. Vi har heller inte avstått från att sätta åldersgränser på dessa produkter på grund av att vissa barn ändå tar sig runt åldersregleringarna eller av rädsla för att barn som ändå dricker eller röker skulle få svårare att få stöd. Tvärtom försöker samhället tidigt upptäcka och stötta dessa barn. En åldersgräns är i grunden en andrahandslösning; den skyddar barn från produkter som inte borde ha utformats så som de har utformats och som vi aldrig borde låtit barn få tillgång till, till att börja med. Den är därför försvarlig endast så länge kraven på plattformarnas produktansvar drivs parallellt och med samma kraft.

### **Vi tillstyrker att en åldersgräns införs**

Utredningens bedömning i avsnitt 12.1 att övervägande skäl talar för en åldersgräns delas av oss utan reservation.

Den riskbild som redovisas i kapitel 4 stämmer väl med vad barn och unga berättar på våra stöddlinjer. Det gäller exponering för skadligt innehåll, kontaktförsök i sexuellt syfte, sexuella närmanden från okända, hot om spridning av bilder och rekrytering till kriminella sammanhang. Detta är i hög grad brottslighet, och i många fall allvarlig brottslighet, som varje år drabbar ett stort antal barn, framför allt flickor.

Vi vill redan här peka på en lucka som löper genom betänkandet. Utredningen beskriver ingående vad barn utsätts för av okända vuxna och av algoritmer. Men perspektivet våld i ungas relationer och killars våld mot tjejer behandlas inte som en egen risk- och analysfråga i betänkandet. Varken orden partner, parrelation, våld i ungas relationer eller liknande begrepp

förekommer i betänkandet. Sexuell exploatering förekommer en gång, i en källhänvisning. Detta är av betydelse för att tydligare förstå behovet av både åldersgränser och krav på plattformarna. Det digitala våldet i ungas relationer bestående av exempelvis kontroll, hot, och hot om bildspridning utövas till stor del genom precis de plattformar betänkandet handlar om, och det utövas till övervägande del av killar mot tjejer.

Vi delar också utredningens bedömning att en åldersgräns inte kan vara ett svar på alla risker som följer med barns internetanvändning, och att förväntningarna måste vara realistiska. Vi vill dock vara tydliga med att detta inte är ett argument för en försiktigare reglering, utan ett argument för fler och parallella åtgärder. Att avvakta är inte ett neutralt alternativ. Alternativet till en åldersgräns nu är inte riktade krav på plattformarnas utformning nu, utan flera år utan vare sig det ena eller det andra. Kostnaden för den väntan bärs av en bestämd grupp barn, och det är dem vi redan möter varje dag och kommer fortsätta möta i nya generationer om inte olika typer av insatser genomförs skyndsamt, varav åldersgränser måste vara en.

En återkommande invändning mot åldersgränser är att barn kommer att kringgå dem och söka sig till mindre reglerade miljöer. Invändningen ska tas på allvar, men den kan inte vara avgörande. Vi delar utredningens resonemang att åldersgränsens huvudsakliga verkan är långsiktig och normerande: en stor del av syftet är att hos yngre barnkullar undvika att det behov av sociala medier uppstår som deras äldre syskon och vänner upplever. Reformen byggs alltså i första hand för de barn som ännu inte klivit in i dessa miljöer.

Erfarenheterna från Australien bör förstås i det perspektivet. En studie publicerad i British Medical Journal följde ungdomar före och tre månader efter att den australiska åldersgränsen trädde i kraft och fann att över 85 procent av dem under 16 år fortsatte använda de berörda plattformarna. eSafety Commissioner anger i sin egen uppföljning att den huvudsakliga förklaringen är att plattformarna inte infört effektiva metoder för ålderssäkring. Resultatet visar alltså inte att en åldersgräns saknar verkan, utan vad en åldersgräns utan fungerande ålderssäkring är värd. Till detta kommer att en uppföljning efter tre månader mäter just den barnkull som reformen, enligt utredningens eget resonemang, inte i första hand är byggd för.

Just därför är det avgörande att de barnkullar som redan befinner sig i miljöerna inte lämnas utan åtgärder under tiden. En reglering vars verkan ligger flera år fram i tiden måste kombineras med förstärkta insatser här och nu för upptäckt, stöd och behandling av barn som utsätts i de här miljöerna.

## **Åldersgränsen bör bestämmas till 16 år och gälla från barnets födelsedag**

### **Åldern bör vara 16 år**

Utredningen har övervägt åldrarna 13, 15 och 16 år och stannat vid 15. Vi anser att åldersgränsen bör bestämmas till 16 år.

Huvudregeln i artikel 8 i dataskyddsförordningen är att barn ska ha fyllt 16 år för att själva kunna samtycka till behandling av personuppgifter inom ramen för informationssamhällets tjänster. Medlemsstaterna får sänka åldern, dock lägst till 13 år. Sverige har i 2 kap. 4 § lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning valt den lägsta tillåtna nivån, medan omkring tio medlemsstater behållit unionsrättens huvudregel om 16 år. Utredningens direktiv pekar uttryckligen ut den svenska bestämmelsen som ett alternativ att se över. Vi är medvetna om att frågan om åldern för barns eget samtycke enligt dataskyddsregleringen inte är en del av den lagstiftning som föreslås i detta delbetänkande. Eftersom frågan har ett nära samband med den föreslagna åldersgränsen vill vi ändå framhålla

följande. Vi anser att 16 år bör gälla både för åldersgränsen och för barns samtycke enligt dataskyddslagen, och att regeringen bör återkomma med förslag om det senare.

Vi noterar också att Australien, som är det land som kommit längst i praktiskt genomförande, har bestämt åldersgränsen till 16 år. Utredningen redovisar dessutom själv att det norska lagförslaget efter remissbehandling höjdes från 15 till 16 år, och att ett förslag om 16 år har lagts fram i Portugal. Det finns en tydlig europeisk utveckling mot gemensamma åldersgränser, och flera europeiska initiativ pekar på 16 år, även om den europeiska inriktningen ännu inte är enhetlig.

Utredningen anför mot en högre ålder att den är mer ingripande och att 15 år ligger i linje med flera andra europeiska länders planerade regleringar. Vi menar att det senare argumentet har begränsad tyngd så länge en gemensam europeisk nivå ännu inte är fastställd, och att Sverige i stället bör verka för att en högre nivå blir den europeiska. Vad gäller det förra: den mest ingripande åtgärden ur barnets perspektiv är inte att tillgången senareläggs med ett år, utan att barnet under detta år utsätts för de risker regleringen syftar till att motverka.

### **Förhållandet till kommissionens förslag EU KIDS Act**

Den 17 september 2026, efter att betänkandet överlämnats, lade Europeiska kommissionen fram ett förslag till förordning om digitala miljöer som är ansvarsfulla och kan ställas till svars, EU KIDS Act COM(2026) 681. Förslaget innebär bland annat att barn under 13 år inte ska kunna ha konton, att barn i åldern 13 och 14 år kan ges ett begränsat konto som vårdnadshavaren äger, och att eget konto tillåts från 15 år. Självdeklarerad ålder godtas inte som ålderskontroll.

Förslaget är utformat som en harmoniserad minimiålder på 15 år för eget konto. Enligt vad vi förstår så innehåller det däremot ingen uttrycklig klausul som tillåter medlemsstater att behålla eller införa en högre generell nationell åldersgräns. Av skälen framgår att högre nationella åldersgränser förutses för särskilda kategorier av innehåll, såsom pornografiskt innehåll och spel om pengar. Om förordningen antas i denna form kan en svensk åldersgräns på 16 år för de tjänster som omfattas komma att sakna verkan. Vi anser därför att kravet på 16 år behöver drivas i två led: dels i det svenska lagstiftningsärendet, dels som svensk förhandlingsposition i rådet. Det ligger också i linje med Europaparlamentets resolution från november 2025, som förordade 16 år som gemensam miniminivå.

Sverige bör vidare verka för att förordningen förses med en uttrycklig minimiklausul, så att medlemsstater får behålla eller införa en högre åldersgräns. Som förslaget nu är utformat riskerar det att försvåra för länder som vill gå längre att behålla eller införa en högre nationell åldersgräns.

Vi vill också peka på några brister i förslaget som har betydelse för de frågor vi företräder. Förslaget innehåller ingen analys av könsskillnader i utsatthet, trots att det hänvisar till direktivet om våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Och pornografiska plattformar behandlas inte som en egen kategori, vilket innebär att samma lucka som vi påtalar i detta remissvar riskerar att föras vidare till EU-nivå.

Att ett förslag nu ligger på EU-nivå får inte bli ett skäl att avvakta. Den europeiska processen kommer att ta tid. Under tiden behöver Sverige driva frågan både nationellt och inom EU. Artikel 28 i förordningen om digitala tjänster behöver samtidigt tillämpas fullt ut, och Sverige bör driva på för att de bestämmelser i förslaget som rör skydd mot oönskad kontakt och grooming skärps och börjar gälla tidigt.

## Gränsen bör knytas till barnets födelsedag

Utredningen föreslår att åldersgränsen ska gälla fram till ingången av det år barnet fyller 15, med motiveringen att barn i många sammanhang är organiserade i årskullar och att en samtidig tillgång minskar riskerna för socialt utanförskap.

Vi avstyrker den konstruktionen. En skyddsregel bör följa barnets faktiska ålder. Med utredningens förslag får ett barn som fyller år sent på året tillgång till plattformarna nästan ett år innan det uppnått den ålder som lagstiftaren bedömt som nödvändig för att kunna hantera dem. Det är en reell skyddsförlust för ett stort antal barn, och den kan inte motiveras av gruppdynamiska överväganden.

Utredningens antagande om utanförskapseffekten är heller inte belagt. Utredningen redovisar inget underlag för att en födelsedagsbaserad gräns skulle leda till socialt utanförskap. Vi ser definitivt att risken för just utanförskap är ett av de största hindren idag för föräldrar att säga nej till exempelvis sociala medier. Men det är i en kontext där 83 procent av barnen i åldern 13 till 16 år använder sociala medier dagligen, och omkring 35 procent av barnen i åldern 9 till 12 år gör det trots plattformarnas egen 13-årsgräns. Det är den kontexten som förslaget syftar till att ändra. Om regeringen ändå väljer utredningens konstruktion bör frågan uttryckligen ingå i den utvärdering som föreslås.

## Kravet på tillgång i inloggat läge bör utgå

Utredningen föreslår att åldersgränsen ska gälla endast tillgång i inloggat läge. Vi avstyrker den avgränsningen.

Utredningen konstaterar själv i avsnitt 11.3.1 att stora delar av det innehåll som kan vara skadligt för barn finns tillgängligt även utan registrering eller inloggning, och att detta skulle kunna tala för en åldersgräns även i utloggat läge. Utredningen väljer ändå bort detta, dels med hänvisning till att de interaktiva funktionerna saknas i utloggat läge, dels för att en sådan reglering skulle innebära en reglering av det öppna internet och vara svår att upprätthålla.

Vi menar att resonemanget inte håller samman. Utredningen anger i avsnitt 4.3.5 exponering för olämpligt och skadligt innehåll som en av de bärande riskerna. Det gäller våldsamt och pornografiskt material, innehåll som normaliserar ätstörningar och självskadebeteende samt våldsbejakande och antidemokratiska budskap. Utredningen redovisar också att uppdrag om grova våldsbrott och marknadsföring för kriminella nätverk läggs ut öppet på sociala medier med barn som målgrupp. Merparten av dessa risker är inte beroende av att barnet är inloggat. Till detta kommer något som utredningen inte behandlar: samma innehåll formar ungas föreställningar om kön, sex och samtycke, och gör det oavsett om barnet har ett konto eller inte.

Avgränsningen till inloggat läge är därmed försvarbar i förhållande till kontaktrisker, som förutsätter interaktion, men lämnar innehållsriskerna, som är en av utredningens egna huvudmotiveringar, till övervägande del obesvarad.

Utredningens antagande att de personaliserande funktionerna saknas utan inloggning stämmer inte heller tekniskt. Plattformarna kan använda cookies, spårpixlar och enhetsidentifikatorer för att anpassa innehållsflödena även för den som inte är inloggad. Det barn som scrollar utloggat möter alltså inte ett neutralt innehåll, utan ett flöde som anpassats efter vad barnet tidigare har tittat på.

Pornografiskt innehåll nås i praktiken ofta utan inloggning. Utredningens konstruktion innebär därmed att den miljö där barn möter de mest sexualiserade och våldsamma framställningarna lämnas helt utanför lagens räckvidd. Vi utvecklar detta nedan.

Att en reglering är svår att upprätthålla är ett skäl att utforma upprätthållandet väl, inte ett skäl att avstå från att skydda barn. Vi noterar att såväl Storbritannien som Frankrike har infört krav på ålderssäkring som inte förutsätter inloggning, och att Europeiska kommissionen sedan sommaren 2025 tillhandahåller ett tekniskt ramverk för integritetsbevarande ålderskontroll. Mellan juli och december 2025 genomfördes över 69 miljoner ålderskontroller på ett urval av 32 brittiska tjänster. Att det är tekniskt krävande är inte längre detsamma som att det är ogörligt.

### **Undantagen för dataspel och annonsplattformar bör utgå**

Utredningen föreslår att onlineplattformar vars huvudsakliga användningsområde är att göra det möjligt för slutanvändare att spela dataspel undantas från lagens tillämpningsområde. Vi avstyrker undantaget.

Vår utgångspunkt är principiell: barn under åldersgränsen ska inte ha tillgång till digitala miljöer där de kan kontaktas av okända personer. Vilken kommersiell kategori tjänsten tillhör saknar betydelse för barnet som kontaktas.

Vi noterar att utredningen i sak delar denna bedömning. I avsnitt 11.3.2 anges att utredningen i sig inte har några principiella invändningar mot att en plattform som Roblox omfattas av en åldersgräns, att de sociala funktionerna är så pass utvecklade att plattformen rent faktiskt kan diskuteras i termer av sociala medier, och att riskerna är sådana att en åldersgräns rimligen skulle svara mot begränsningsändamålen i regeringsformen och för Sverige bindande folkrättsliga konventioner. Utredningen avstår ändå, och anför tre skäl: att dataspel ligger utanför uppdraget, att underlaget inte räcker för ett bredare krav, och att det är lagtekniskt vanskligt att formulera ett undantag som med tillräcklig precision skiljer vissa spelplattformar från andra.

Detta är ett lagtekniskt problem, och ett lagtekniskt problem får inte avgöra vilka barn som skyddas. Om gränsdragningen mellan spelplattformar är svår, är den principiellt riktiga slutsatsen att inte undanta någon av dem, inte att undanta dem alla. Att frågan ligger utanför uppdraget och att underlaget är tunt är i sin tur skäl att ge utredningen ett tydligare uppdrag, inte att låta 71 procent av tioåringarna stå utanför skyddet i väntan på att någon annan utredning tillsätts.

Konsekvenserna av undantaget framgår av utredningens eget underlag. Under 2025 använde 71 procent av barnen i åldern 10 till 12 år Roblox. Bland barn i åldern 9 till 12 år som uppgett att de råkat ut för något på nätet pekas även Roblox ut i hög grad, i 34 procent av fallen, i fråga om mobbning, hot och sexuella närmanden. Utredningen väljer alltså att undanta en av de plattformar där yngre barn befinner sig mest och där en betydande del av deras utsatthet uppstår. Det är dessutom de miljöer där pojkar tillbringar mest tid, och där kvinnohat och sexuella trakasserier mot tjejer normaliseras tidigt.

Erfarenheten från Australien visar vad konstruktionen leder till i praktiken. Den australiska regleringen undantar tjänster vars huvudsakliga syfte är spel eller meddelanden, vilket har fått till följd att Facebook, Instagram, Kick, Reddit, Snapchat, Threads, TikTok, Twitch, X och YouTube omfattas, medan Roblox, Discord, Steam, Pinterest och Messenger inte gör det (eSafety Commissioners förteckning per den 10 december 2025). Sverige riskerar att bygga in exakt samma brist.

Vi tillstyrker däremot uttryckligen utredningens klargörande att plattformar för kommunikation och livestreaming som ofta används i spelrelaterad kontext, Discord, Twitch och Kick, inte omfattas av undantaget. Det är av stor betydelse, eftersom kontakter som inleds i spelmiljöer regelmässigt flyttas till sådana tjänster.

Samma invändning gäller undantaget för plattformar vars huvudsakliga användningsområde är att annonsera om varor eller tjänster. Digitala marknadsplatser har regelmässigt meddelandefunktioner, och en vuxen som vill komma i kontakt med ett barn behöver inte mer än så. Det är också i annonsform som sexuell exploatering av barn kan organiseras. Vi möter på Ellencentret unga vars första kontakt med en köpare skett genom en annons. Att en plattform är byggd för att sälja varor säger ingenting om vem som kan skriva till ett barn där. Vi noterar att en sajt som marknadsför så kallad sugardejting riskerar att omfattas av två undantag samtidigt, både som litet företag och som annonsplattform.

### **Undantaget för mikroföretag och små företag bör utgå**

Sexuell exploatering av barn arrangeras sällan på de största plattformarna. En kontakt kan starta där. Men den arrangeras också på mindre sajter och forum, inklusive sajter som marknadsför så kallad sugardejting. Det är sådana aktörer utredningen föreslår ska undantas.

Utredningen föreslår att tjänster som tillhandahålls av leverantörer som utgör mikroföretag eller små företag undantas, med motiveringen att dessa inte kan bli föremål för tillsyn enligt förordningen om digitala tjänster och att en reglering av dem därför skulle bli i stort sett symbolisk. Vi avstyrker undantaget.

Utredningens resonemang är inte konsekvent. I avsnitt 11.3.1 avvisar utredningen en avgränsning till mycket stora onlineplattformar, uttryckligen med motiveringen att en sådan begränsning riskerar att hänvisa barn till mindre forum med sämre kontroll, mer begränsade resurser och i vissa fall avsaknad av incitament för barnanpassning. Utredningen delar den farhågan. I nästa avsnitt införs sedan ett undantag som får i allt väsentligt samma effekt.

En reglering måste också ta höjd för morgondagen. I dag är det en viss uppsättning plattformar som dominerar barns vardag; om några år är det andra. Varje plattform som i dag är mycket stor har en gång varit ett litet företag. Ett undantag som knyts till leverantörens storlek innebär i praktiken att varje ny aktör får växa fram utanför regleringen.

Att tillsyn och sanktioner inte kan riktas mot små företag inom ramen för förordningen om digitala tjänster är ett skäl att verka för en ändring av artikel 19 i förordningen. Det är inte ett skäl att avstå från att låta åldersgränsen gälla. Vi delar inte utredningens bedömning att signalvärdet utan utrymme för tillsyn och sanktioner inte räcker. Åldersgränsen i sig riktar sig till barn och vårdnadshavare och verkar normerande i den relationen oavsett om leverantören kan sanktioneras, vilket utredningen själv framhåller när den motiverar lagen i stort.

### **Undantag bör utformas riskbaserat i stället för aktörsbaserat**

Vi avstyrker undantag som bygger på vem som tillhandahåller en plattform, och tillstyrker undantag som bygger på hur plattformen faktiskt är byggd. Ett litet företag kan vara morgondagens dominerande plattform, och en föreningsform kan lika gärna rymma en extremistmiljö som ett politiskt ungdomsförbund. Organisationsformen säger ingenting om vilken risk barnet möter.

Ett undantag som knyts till huvudsakligt användningsområde skapar dessutom ett incitament att utforma tjänsten så att den faller inom undantaget. Fem kategorier undantas. Det innebär

att en plattform som vill nå barn under åldersgränsen kan kringgå lagen genom att den presenterar sig som något av det som faller inom de fem kategorierna. Ett riskbaserat undantag går inte att anpassa sig till på samma sätt, eftersom det ställer krav på vad tjänsten faktiskt gör med barnet, inte vilket användningsområde det gäller.

Samtidigt ser vi en utveckling som lagstiftningen bör göra plats för i stället för att motverka. När ålderssäkring får genomslag uppstår förutsättningar för en annan sorts digital arena för barn: forum som drivs utan vinstsyfte, där de vuxna som har tillgång är kända och kontrollerade, där ingen okänd kan söka upp ett barn och där ingen algoritm optimerar för hur länge barnet stannar kvar. Det är ”fritidsgården på nätet”, den miljö som borde ha skapats för länge sedan av exempelvis det offentliga eller av civilsamhället, i stället för den vi nu måste reglera bort. Flera av civilsamhällets organisationer har både kompetens och skäl att bygga sådana arenor. En åldersgräns som är rätt konstruerad skapar utrymme för detta. En åldersgräns som bygger på organisationsform gör inte det, eftersom den varken ställer krav på dem som redan finns eller ger något att sträva mot.

Frågan om alternativa mötesplatser kan inte lämnas till ett senare skede. Om en åldersgräns införs utan att det finns något att hänvisa barn till, blir invändningen att regleringen isolerar de barn som har störst behov av digital gemenskap riktig. Det är just därför undantaget måste vara riskbaserat. Ett aktörsbaserat undantag beskriver vilka som redan finns. Ett riskbaserat undantag beskriver vad som måste byggas, och ger både det offentliga och civilsamhället en kravbild att bygga mot.

Vi föreslår därför att undantagen i 4 § första stycket 1 och 2 utgår och ersätts av ett undantag som knyts till plattformens faktiska egenskaper. Villkoren nedan är formulerade utifrån vad vi ser fungera och inte fungera i de miljöer där de unga vi möter blir utsatta. Undantaget bör gälla endast om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- tjänsten tillhandahålls utan vinstsyfte,
- tjänsten saknar funktioner som personanpassar eller rangordnar innehåll i syfte att öka användningstiden,
- tjänsten saknar reklamfinansiering och samlar inte in personuppgifter om barn för kommersiella ändamål,
- slutanvändare kan inte kontaktas av personer utanför en känd och avgränsad krets,
- vuxna med tillgång till tjänstens barn- och ungdomsdelen är identifierade och kontrollerade av den som tillhandahåller tjänsten, som också ansvarar för moderering och för att det finns fungerande vägar att anmäla och att få stöd, och
- tjänsten har inbyggda skyddsmekanismer mot oönskad kontakt, grooming och sexuella trakasserier som standardinställning.

Villkoren bör vara kumulativa. En plattform som uppfyller dem medför inte de risker som motiverar en åldersgräns, och det är riskfrånvaron och inte huvudmannaskapet som ska vara skälet till undantag. Detta innebär inte en försvagning av det demokratiska skydd som utredningens undantag för civilsamhällets organisationer syftar till. Utredningen konstaterar själv att det absoluta flertalet sådana tjänster redan faller utanför lagens tillämpningsområde, eftersom tillgången förutsätter medlemskap eller annat urval. Villkoren bör knytas till tjänstens utformning och till hur verksamheten bedrivs.

## **Pornografin måste omfattas**

Om lagens syfte är att skydda barn från digitala miljöer som kan skada dem, kan den miljö där barn möter de grövsta sexualiserade våldsskildringarna inte lämnas utanför.

## **Frågan är inte prövad, trots att direktivet anvisar den**

Betänkandet redovisar pornografi som en risk bland andra. I avsnitt 4.3.5 konstateras att pornografiskt material som kan innehålla våldsamma och förnedrande inslag i dag är lättillgängligt och gratis via vissa plattformar, och det redovisas att 90 procent av pojkarna, 60 procent av flickorna och 84 procent av dem som inte definierar sig som pojke eller flicka bland de svarande gymnasieeleverna hade tittat på pornografi. Därefter återkommer frågan inte i sak. Betänkandet innehåller ingen analys av om pornografiska plattformar omfattas av förslaget, och inget resonemang om varför de inte gör det.

Detta är anmärkningsvärt, eftersom regeringens direktiv uttryckligen anvisar frågan. I direktiven (dir. 2025:91) anges att tjänster som Tiktok, Instagram, Youtube och Snapchat men även videodelningsplattformar för spridning av pornografi omfattas av AV-direktivet och förordningen om digitala tjänsters regler för användarskydd. Direktiven anger vidare att det för att en åldersgräns ska få avsedd effekt är centralt att definiera vilka av informationssamhällets tjänster som innebär en risk för barn och som ska omfattas av en åldersgräns.

Utredningen har alltså fått en uttrycklig anvisning om att pornografiska videodelningsplattformar är en del av det landskap som ska analyseras, och har underlåtit att följa den. Vi anser att detta är en av betänkandets allvarligaste brister.

## **Pornografiska plattformar kan falla utanför förslaget på två självständiga grunder**

Enligt vår bedömning kan många pornografiska plattformar falla utanför förslaget på två av varandra oberoende grunder.

För det första gäller förslaget endast tillgång i inloggat läge. Pornografiskt innehåll nås i praktiken ofta utan konto och utan inloggning.

För det andra är rekvisiten i 3 § kumulativa. Lagen omfattar endast plattformar som gör det möjligt för slutanvändare både att upptäcka, ansluta sig till och kommunicera med varandra, och att med allmänheten dela och upptäcka innehåll. Många pornografiska plattformar erbjuder inte den typ av nätverksskapande funktioner som utredningen avser med att ansluta sig till andra slutanvändare.

Resultatet är att den digitala miljö där barn möter de grövsta sexualiserade framställningarna av våld mot flickor och kvinnor lämnas helt utanför ett förslag vars uttalade syfte är att skydda barns hälsa, säkerhet och trygghet.

## **Pornografin och våldet i ungas relationer**

Pornografins påverkan är ett tydligt mönster i våra kontakter med unga. På [ungarelationer.se](http://ungarelationer.se) har vi sedan stödlinjen öppnade larmat om exempelvis strypvåld i ungas sexuella relationer, ett våld som de unga själva beskriver som något de sett i pornografi och som förväntas av dem. Vi ser också hur unga killar beskriver att gränserna för vad de tänder på förskjuts, och hur unga tjejer beskriver att de känner sig tvingade att ställa upp på handlingar för att inte uppfattas som ”tråkiga eller pryda” eller ”dåliga flickvänner”. På Ellencentret möter vi unga som utsatts för sexuell exploatering och som beskriver att de män de träffat velat utföra de våldshandlingar de sett i pornografi.

Strypvåldets utbredning bland unga har under senare år bekräftats av svenska myndigheter. Rättsmedicinalverket har på regeringens uppdrag sammanställt kunskap om strypvåld, inklusive när det förekommer i sexuella sammanhang, och Jämställdhetsmyndigheten har fått i uppdrag att öka kunskapen om strypvåld bland unga. Rättsmedicinalverkets redovisning bekräftar att strypvåld förekommer bland unga och i sexuella sammanhang.

Sverige har en samtyckeslagstiftning och uppdaterade skrivningar i läroplanen om sexualitet, samtycke och relationer. Effekt av dessa reformer kan förväntas endast om samhället samtidigt gör vad som är möjligt för att begränsa barns tillgång till en industri där samtycke och ömsesidighet i stor utsträckning saknas och där kvinnohat och våld frodas.

### **Nytt rättsläge ger anledning att pröva det som utredningen inte prövat**

Betänkandet överlämnades i juni 2026 och behandlar därför inte den dom som EU-domstolen meddelade den 16 juni 2026 i de förenade målen C-188/24 och C-190/24. I den del som rör C-188/24 prövade domstolen franska krav på att utgivare av pornografiska webbplatser ska upprätta tekniska system för ålderskontroll, tillämpade på leverantörer etablerade i en annan medlemsstat.

Domstolen slog fast att sådana krav utgör en inskränkning i den fria rörligheten, men att direktivet om elektronisk handel ger medlemsstaterna möjlighet att på vissa villkor vidta åtgärder även mot leverantörer som inte är etablerade på deras territorium. Skydd av minderåriga anges uttryckligen som ett sådant mål av allmän ordning som kan motivera åtgärderna, och åtgärderna framstod enligt domstolen som proportionerliga i förhållande till detta mål.

Domen innebär att ursprungslandsprincipen i direktivet om elektronisk handel inte utgör ett generellt hinder mot nationella krav på ålderskontroll för pornografiskt innehåll. Vi noterar samtidigt att vissa villkor måste vara uppfyllda, bland annat att etableringsmedlemsstaten först anmodas att själv vidta lämpliga åtgärder och att kommissionen och den staten underrättas, samt att domstolen överlät åt den nationella domstolen att pröva om de franska åtgärderna uppfyller villkoren.

Det rättsläge som nu föreligger har inte kunnat beaktas av utredningen. Vi anser att det gör det nödvändigt att frågan prövas innan lagstiftningsärendet går vidare.

### **Våra utgångspunkter**

Vi anser att om syftet är att skydda barn från digitala miljöer som kan vara skadliga, måste pornografiska miljöer behandlas som en central del av frågan. En reglering som utelämnar en mycket lättillgänglig tillgång till pornografi är inkonsekvent i förhållande till sitt eget skyddssyfte.

Vi vill därför att regeringen ger tilläggsdirektiv om en 18-årsgräns och krav på åldersverifiering för pornografiskt innehåll, att frågan behandlas i utredningens slutbetänkande och att Sverige driver frågan inom EU. Åldersgränsen för pornografiskt innehåll får inte heller vara beroende av inloggning.

Vi är medvetna om att ett särskilt krav på 18-årsgräns och åldersverifiering för pornografiskt innehåll inte är en del av de förslag som lämnas i detta delbetänkande. Vi vill ändå lyfta frågan i denna remiss, eftersom den enligt vår mening är direkt kopplad till utredningens skyddssyfte och till det landskap av digitala tjänster som direktiven uttryckligen omfattar.

## Barns delaktighet och barnets bästa

Skyddet mot kränkningar och övergrepp och rätten till delaktighet är inte motsatser. Skyddet är en förutsättning för delaktigheten.

Betänkandets proportionalitetsbedömning vilar i hög grad på att barn även fortsättningsvis ska ha tillgång till forum för att utöva sina grundläggande fri- och rättigheter. Vi delar självfallet uppfattningen att barn är rättighetsbärare och att barns rätt till delaktighet, information och inflytande ska tas på allvar. Vi vill dock problematisera hur denna rätt används i argumentationen och hur den stundtals har använts för att avvisa liknande förslag om åldersgränser som vi tillstyrker.

Barns rätt till delaktighet innebär inte automatiskt en rätt till tillgång till varje kommersiell digital plattform. Statens skyldighet enligt barnkonventionen är att säkerställa att barn har arenor för delaktighet, information och organisering, inte att säkerställa tillträde till enskilda vinstdrivande företags produkter. Detta är två skilda saker, och de bör hållas isär.

Vi är medvetna om att Europadomstolens praxis om blockering av webbplatser kan återopas mot förslaget. De avgöranden det gäller, *Ahmet Yildirim mot Turkiet* och *Cengiz m.fl. mot Turkiet*, rör blockering av hela digitala tjänster, vilket även hindrade användare från att ta del av annat lagligt innehåll. Dessa avgöranden understryker vikten av att begränsningar av tillgången till digitala tjänster har rättsligt stöd och är proportionerliga. De innebär däremot inte att varje reglering av barns tillgång till sådana tjänster är oförenlig med Europakonventionen. En lagstadgad åldersgräns, som syftar till att skydda barn och som lämnar tjänsten tillgänglig för personer över åldersgränsen, skiljer sig i flera avseenden från de ingripanden som prövades i dessa mål.

Vi noterar också att EU-domstolen i den dom som redovisas ovan uttryckligen beaktade barnets rätt till skydd enligt artikel 24 i EU stadgan om de grundläggande rättigheterna och fann att nationella krav på åldersverifiering för pornografiska webbplatser under vissa förutsättningar kan vara proportionerliga. Domen visar att barns rätt till skydd kan motivera begränsningar av tillgången till digitalt innehåll, även om bedömningen måste göras utifrån den aktuella regleringens utformning och rättsliga förutsättningar.

I avsnitt 4.3.4 redovisas att de flesta plattformar som barn använder drivs med kommersiellt syfte, att barn inte är skyddade från den kommersiella kontexten utan tvärtom är en särskilt attraktiv målgrupp eftersom de saknar ett fullt utvecklat kritiskt tänkande, och att plattformarna finansieras genom annonsintäkter och insamling av användardata. I avsnitt 12.1 konstaterar utredningen att den ekonomiska bärigheten hos de sociala medierna grundas på användarna som mottagare av kommersiellt innehåll, vilket ger plattformarna betydande incitament att utforma funktioner och innehåll på ett sätt som håller kvar användarna.

Vi menar att barnets bästa enligt artikel 3 i barnkonventionen, tillsammans med rätten till skydd mot alla former av våld enligt artikel 19 och mot sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp enligt artikel 34, måste ges större vikt. Vi noterar också att barn själva i hög grad efterfrågar en åldersgräns. Av utredningens eget underlag framgår att 70 procent av de tillfrågade i åldern 15 till 24 år ansåg att det borde finnas en åldersgräns på sociala medier, och att 54 procent av 15- till 16-åringarna gjorde det. Att lyssna på barn talar i detta fall för ett starkare skydd, inte ett svagare. Samma undersökning visar att 67 procent instämmer i någon grad i att det vore bra att behöva verifiera sin ålder, och att tjejer är mer positiva än killar både till åldersgräns och till ålderssäkring, med 15 respektive 17 procentenheter.

Mediemyndigheten framhåller själv att respondenterna är 15 till 24 år och alltså i hög grad uttalar sig om yngre än de själva. Det förbehållet är rimligt. Det ändrar däremot inte att de

som har mest erfarenhet av dessa miljöer, och framför allt tjejerna, efterfrågar ett starkare skydd.

Det finns också skäl att ifrågasätta premissen. Resonemanget om barns delaktighet förutsätter att sociala medier fungerar som ett gemensamt rum, där barn möter samhällsdebatten på ungefär samma villkor som alla andra. Så fungerar de inte. Innehållet sorteras av rekommendationssystem, och sorteringen följer bland annat kön. P3 Nyheter har i granskningen Det dolda valet kartlagt hundratals konton och analyserat över 10 000 inlägg på Tiktok och Instagram. Granskningen visar att extremistiskt och våldsromantisering innehåll når nya användare inom minuter utan att de har sökt efter det, och att killar får väsentligt mer politiskt innehåll i sina flöden än tjejer.

Utredningen nämner själv dessa mekanismer. I kapitel 4 beskrivs hur ett barn som börjat ta del av hatiskt, konspiratoriskt eller våldsbejakande innehåll därefter matas med material som bekräftar världsbilden. I en granskning publicerad av Svenska Dagbladet i september 2026 registrerades ett konto som en trettonåring och användes en timme om dagen under en vecka, varvid reportern stannade upp vid våldshyllande innehåll. Drygt en tredjedel av det material flödet därefter levererade utgjordes av rena hyllningar till massmördare och våldsdåd.

Tillgång och delaktighet är inte samma sak. Ett barn vars politiska innehåll fördelas utifrån kön, och som samtidigt exponeras för rasistiskt, våldsbejakande och kvinnohatande material som det aldrig har sökt upp, utövar ingen rättighet. Det tar emot ett urval som någon annan har gjort, i ett kommersiellt syfte. Att åberopa barns rätt till information och deltagande mot en åldersgräns förutsätter att miljön faktiskt erbjuder det deltagande och den rätt till information som åberopas. Så länge den inte gör det talar barnets bästa enligt artikel 3 inte för fortsatt oreglerat tillträde, det talar för motsatsen.

### **Konsekvenserna för jämställdheten är otillräckligt analyserade**

Enligt direktiven ska utredningen redogöra för förslagets konsekvenser för jämställdheten, med fokus på delmålen jämställd hälsa och att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Den analysen omfattar i betänkandet knappt två sidor, och vi anser att den drar fel slutsats av sitt eget underlag.

Utredningen konstaterar att flickor i större utsträckning använder de plattformar som omfattas av förslaget, medan pojkar i betydligt större utsträckning spelar dataspel, vilka undantas särskilt. Slutsatsen blir att lagen antingen begränsar flickors rättigheter mer eller skyddar flickor mer, beroende på hur man ser det, och avsnittet avslutas med att det inte finns någonting som talar för att jämställdheten kan komma att påverkas negativt av förslaget.

Den slutsatsen är enligt vår mening inte hållbar. Konsekvensen av avgränsningarna är att staten reglerar de digitala miljöer där många flickor befinner sig och lämnar de miljöer där många pojkar befinner sig utanför regleringen. Det innebär att de miljöer, där attityder och normer som ligger till grund för killars våld mot tjejer formas och förstärks, lämnas orörda. Det handlar om dataspelsplattformar med sociala funktioner och om pornografiska plattformar.

Delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra har ett uttalat fokus på kopplingen mellan maskulinitet och våld. Utredningen nämner detta men låter det inte få några konsekvenser för utformningen av tillämpningsområdet. Att en lagstiftning är könsneutralt formulerad innebär inte att den är könsneutral i sina effekter. Vi noterar också att utredningens eget underlag visar en starkt könad riskbild. Av kapitel 4 framgår att 38 procent av flickorna med en psykisk funktionsnedsättning och 28 procent av flickorna utan en sådan i

åldern 13 till 16 år hade råkat ut för sexuella närmanden från en okänd person på nätet, att jämföra med elva respektive tio procent av pojkarna. Av den studie som utredningen hänvisar till (Svedin, Landberg och Jonsson, Unga, sex och internet efter #metoo, 2021) framgår att 38 procent av flickorna, 11 procent av pojkarna och 44 procent av dem som inte definierar sig som pojke eller flicka före 15 års ålder varit med om någon form av kontaktförsök i sexuellt syfte från en vuxen. Ett underlag av detta slag bör rimligen få genomslag i utformningen av skyddet.

Den våldsform vi pekade på inledningsvis hör hemma också här. Av Stiftelsen Allmänna Barnhusets och Jämställdhetsmyndighetens studie Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck (Jernbro och Landberg, 2024) framkommer att 38 procent av tjejerna i årskurs nio som haft en relation utsatts för våld i den, och att digitalt psykiskt våld var den vanligaste våldsformen. I rapporten Det gränslösa våldet (Jämställdhetsmyndigheten, rapport 2026:1) redovisas att 28 procent av polisanmälda brott mot flickor sker på nätet, mot tolv procent av brotten mot pojkar. Som vi tidigare anfört är det av stor vikt att just skydda barn genom en tydlig åldersreglering. Vi menar till och med att detta kommer vara avgörande för att det fortsatta arbetet för ett jämställt samhälle fritt från våld överhuvudtaget ska få effekt. Men då behöver regleringen dels göras mer omfattande, dels omfatta pornografiskt innehåll.

### **Barn i särskild utsatthet**

Utredningen föreslår i avsnitt 12.2.1 att en myndighet ges i uppdrag att analysera behovet av särskilda insatser för grupper med särskilda sårbarhetsfaktorer. Vi tillstyrker förslaget och anser att det är angeläget.

Vi vill dock vända på ett resonemang som återkommer i betänkandet. Barn med funktionsnedsättning och barn som identifierar sig som hbtqi anförs genomgående som skäl att begränsa regleringens räckvidd, med hänvisning till att sociala medier för dessa grupper kan vara livsförändrande genom att ge identifikation, skapa kontaktvägar och bryta isolering. Samtidigt framgår av kapitel 4 att det är just dessa grupper som är särskilt utsatta i samma miljöer. Barn med funktionsnedsättningar drabbas mer av näthat än andra barn. Flickor med psykisk funktionsnedsättning utsätts i högre grad än andra flickor för sexuella närmanden från okända. Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar beskrivs som särskilt sårbara för både skadligt innehåll och rekrytering till kriminella nätverk.

Utredningen drar alltså två oförenliga slutsatser av samma underlag: dessa grupper anförs både som de mest utsatta och som skäl att inte skydda dem. Vår uppfattning är att en grupps beroende av en miljö där den samtidigt löper förhöjd risk är ett argument för reglering, inte mot. Att barn som redan är utsatta hänvisas till miljöer som förstärker utsattheten kan inte vara samhällets svar på deras behov av gemenskap. Svaret måste vara arenor som är byggda för dem, vilket är precis vad ett riskbaserat undantag enligt vårt förslag ovan skulle möjliggöra.

Vi ser bland annat i vår verksamhet Ellencentret hur våldsutövare utnyttjar just funktionsnedsättningen hos den de utsätter. Uppdraget enligt avsnitt 12.2.1 bör därför uttryckligen omfatta flickor, barn i samhällsvård och barn som utsatts för eller riskerar sexuell exploatering, och utformas i samverkan med de organisationer i civilsamhället som möter dessa barn.

## Plattformarnas ansvar

Ansvar för barns säkerhet i digitala miljöer kan inte läggas på barn och föräldrar. Det är bolagen som ska bära ansvaret för sina produkters säkerhet, inte barnen som ska bära risken för produkternas brister.

Föräldrar behöver kunskap och stöd; en undersökning som Kantar Sifo genomförde på stiftelsen 1000 Möjligheters uppdrag våren 2022 visade exempelvis att 84 procent av föräldrar till tonåringar uppgav att de hade liten eller ingen kunskap om våld i ungas relationer.

Men när det gäller utformning och reglering av de digitala miljöerna som barn befinner sig i så kan inte ansvaret för detta individualiseras, det måste åläggas aktörerna och det offentliga att ta det ansvaret.

Vi är medvetna om att följande frågor i delar ligger utanför den föreslagna svenska lagen och det lagstiftningsförslag som nu remitteras. Vi vill ändå lyfta dem eftersom de är nära kopplade till utredningens syfte och till förutsättningarna för att åldersgränsen ska få avsedd effekt.

Vi delar utredningens bedömning att Sverige inte kan ålägga leverantörer av onlineplattformer skyldigheter i nationell rätt inom det område som harmoniserats genom förordningen om digitala tjänster. Vi vill dock peka på ett nationellt handlingsutrymme som utredningen identifierar men som vi vill föreslå att regeringen utnyttjar.

## Artikel 28 bör kunna ligga till grund för sanktionsavgift

Utredningen konstaterar i avsnitt 11.6 att artikel 28 i förordningen om digitala tjänster, som reglerar skyddet av minderåriga, inte finns med bland de artiklar som räknas upp i 3 kap. 23 § lagen (2024:954) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster. Överträdelser av artikel 28 kan därför inte leda till sanktionsavgift för leverantörer etablerade i Sverige. Utredningen konstaterar samtidigt att tillsynsmyndigheterna kan utfärda förelägganden och förena dem med vite med stöd av artikel 51 i förordningen.

Enligt artikel 52 i förordningen ska medlemsstaterna fastställa regler om sanktioner för överträdelser av förordningen, och sanktionerna ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. Vi anser att det finns skäl att se över om den svenska regleringen fullt ut säkerställer dessa krav när överträdelser av just den bestämmelse som särskilt reglerar skyddet av minderåriga inte kan leda till sanktionsavgift. Regeringen bör därför återkomma med förslag om att artikel 28 förs in i uppräkningslistan i 3 kap. 23 §.

Behovet av effektiv tillsyn illustreras av Svenska Dagbladets granskning i september 2026. Tiktok uppgav i sin rapport för första kvartalet 2026 att 99,6 procent av det innehåll som togs bort inom kategorierna våldsbejakande innehåll och hatpropaganda hade upptäckts innan någon anmält det. Samtidigt kartlade SvD 101 konton som spred våldsglorifierande innehåll. Tjugosex av kontona hade tagits bort under granskningens gång. Resterande konton togs, med några undantag, bort efter att redaktionen överlämnat en lista till företaget. En av videorna hade nått närmare en halv miljon visningar. Granskningen illustrerar att plattformarnas egna uppgifter om moderering inte i sig garanterar att barn skyddas i praktiken. Ett skydd som i praktiken riskerar att vara beroende av att en redaktion råkar granska rätt plattform är inte tillräckligt. Vi anser därför också att Mediemyndighetens resurser för tillsyn av artikel 28 behöver förstärkas, inte minst för att myndigheten aktivt ska kunna använda förordningens

samarbetsmekanismer och begära att etableringslandets tillsynsmyndighet vidtar åtgärder mot de plattformar där svenska barn befinner sig.

### **Säkerhet genom design**

Skyddsmekanismer mot grooming, sexuella trakasserier och oönskad kontakt ska vara inbyggda som standardinställning och inte något som barn eller vårdnadshavare ska behöva leta upp och aktivera. Ett skydd som förutsätter att någon känner till det och slår på det saknar i praktiken verkan för de barn som har minst vuxenstöd, alltså just de barn som behöver det mest.

Sverige bör därför verka för att bindande krav på säkerhet genom design utvecklas på grundval av de principer som kommer till uttryck i kommissionens riktlinjer till artikel 28.1 och att sådana krav ställs på alla plattformar som är tillgängliga för barn, oavsett storlek.

### **Könade riskbedömningar**

Enligt artikel 34 i förordningen om digitala tjänster ska mycket stora onlineplattformar identifiera, analysera och bedöma systemrisker som härrör från utformningen eller användningen av deras tjänster. Bland de risker som uttryckligen anges finns faktiska eller förutsebara negativa effekter avseende könsrelaterat våld och skydd av minderåriga.

Skyldigheten finns alltså redan. Vår bedömning är att den inte tillämpas med den analysram frågan kräver. Vi anser att en systemriskbedömning som inte analyserar om plattformens rekommendationssystem bidrar till att sprida kvinnohat eller normalisera sexualiserat våld inte uppfyller förordningens krav, och att Sverige bör göra detta gällande i tillsynssamarbetet och i kommissionens fortsatta arbete. Det vi ser på stödlinjen; att grovt våld som strypning kommit att uppfattas som en normal del av sex bland unga, är ett exempel på precis den systemrisk artikeln avser.

### **Åtgärder som krävs utöver åldersgränsen**

En åldersgräns är en nödvändig men otillräcklig åtgärd. Flera av de åtgärder vi lyfter nedan ligger utanför de konkreta förslag som lämnas i detta delbetänkande. Vi är medvetna om detta, men vill ändå lyfta dem eftersom en åldersgräns inte kan ses isolerat från det bredare förebyggande och stödjande arbete som krävs för att skydda barn, och särskilt flickor, från våld och utsatthet i digitala miljöer. Följande behöver genomföras parallellt:

- Förstärkta insatser för upptäckt, stöd och behandling av de barn som redan befinner sig i de aktuella miljöerna. Åldersgränsens verkan är långsiktig; dessa barns behov är omedelbara.
- Att elevhälsan ges i uppdrag att ställa rutinmässiga frågor om våldsutsatthet och våldsutövande en gång per läsår. Frågorna behöver fokusera på våld och inkludera utsatthet för sexuell exploatering och utsatthet i pornografi och omfatta att våldet också sker i den digitala miljön.
- Porrkritiska samtal i skolan, och verktyg för både skola och vårdnadshavare att kunna föra dem.
- Stöd och kunskap till föräldrar om killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer och om sexuell exploatering, integrerat i befintliga föräldraskapsprogram.

- Långsiktig och stabil finansiering av nationella stömlinjer för barn och unga som utsätts för våld och sexuell exploatering, på samma villkor som motsvarande stömlinjer för vuxna.
- Att Sverige i förhandlingarna om EU KIDS Act driver en gemensam åldersgräns på 16 år och en minimiklausul som tillåter högre nationella gränser samt bindande krav på plattformarnas design, och utnyttjar det arbete som redan pågår genom den europeiska digitala identitetsplånboken och kommissionens tekniska ramverk för integritetsbevarande ålderskontroll.

## Om ålderssäkring

Utredningen avser att återkomma till frågan om metoder för ålderskontroll i slutbetänkandet. Vi har förståelse för den ordningen, men vill redan nu framhålla fyra saker.

För det första är självdeklaration inte en tillräcklig metod. Europeiska kommissionen har i riktlinjerna till artikel 28.1 slagit fast att självdeklaration inte uppfyller kraven på robusthet och exakthet. EU-domstolen har i det ovan nämnda avgörandet lagt vikt vid att de aktuella leverantörerna endast förlitade sig på användarens egen uppgift om sin ålder.

För det andra är detta inte längre en teoretisk fråga. Europeiska kommissionen presenterade i juli 2025 ett tekniskt ramverk för integritetsbevarande åldersverifiering, och i Storbritannien och Frankrike tillämpas krav på ålderssäkring redan i praktiken. Sverige bör utgå från det arbetet i stället för att börja om.

För det tredje måste frågan om barn som saknar vuxenstöd tas i beaktande. Där vuxenstöd saknas ska samhällets skyddsnet aktiveras. Det får inte bli så att de barn som har det svårast ställs utanför även här. Alla barn måste fångas upp.

För det fjärde måste ålderssäkringen självfallet utformas så att den inte i sig blir ett ingrepp. Vi förordar dubbelblinda och integritetsbevarande lösningar, där tjänsten får veta att användaren är över åldersgränsen men inte vem användaren är, och där den som utför kontrollen inte får veta vilken tjänst det gäller. Kommissionens tekniska ramverk är byggt för detta.

## Ikraftträdande, uppföljning och utvärdering

Vi tillstyrker att lagen utvärderas, men anser att utvärderingen behöver preciseras.

Indikatorer för uppföljning bör tas fram redan inför ikraftträdandet och inte först i samband med utvärderingen. Utvärderingen bör särskilt omfatta i vilken utsträckning barns användning har förflyttats till miljöer som undantagits från lagens tillämpningsområde, barns exponering för pornografiskt innehåll, samt hur utsattheten för sexuella närmanden, sexuell exploatering och digitalt våld i ungas relationer har utvecklats. Resultaten bör redovisas uppdelade på kön. Om regeringen väljer att behålla en åldersgräns knuten till födelseår bör även utanförskapsargumentet prövas empiriskt. Dessutom bör det följas upp hur det går för de barn som i praktiken precis fyllt 14 när de får tillgång till sociala medier på grund av att ett nytt år tar sin början.

Vi tillstyrker att åldersgränsen inte förenas med sanktioner för barn eller föräldrar. Utredningens skäl, att barn annars riskerar att inte våga berätta om vad de varit med om, stämmer väl med vår erfarenhet. Det behöver dock säkerställas aktivt. Regeringen bör ge berörda myndigheter i uppdrag att säkerställa att ett barn som kringgått åldersgränsen möts

utan misstro inom elevhälsa, socialtjänst, hälso- och sjukvård och rättsväsende, och att detta framgår av de informationsinsatser som ska genomföras.

Vi tillstyrker slutligen förslaget att vårdnadshavare inte ska kunna samtycka till att barn under åldersgränsen får tillgång till tjänsterna. Ett skydd som är beroende av den enskilda vårdnadshavarens kunskap och förmåga blir ojämnt, och det drabbar de barn som redan har sämst förutsättningar.

### **Sammanfattning av våra slutsatser**

1. Åldersgränsen ska bestämmas till 16 år och gälla från den dag barnet fyller 16 år.
2. Regeringen ska i förhandlingarna om EU KIDS Act driva 16 år som gemensam ålder och verka för en uttrycklig minimiklausul som tillåter högre nationella åldersgränser.
3. Kravet på tillgång i inloggat läge ska utgå.
4. Undantaget för plattformar med huvudsakligt användningsområde dataspel eller annonsering av varor och tjänster ska utgå.
5. Undantaget för mikroföretag och små företag ska utgå.
6. Undantagen ska utformas riskbaserat och teknikneutralt, med utgångspunkt i plattformens faktiska egenskaper i stället för i vem som tillhandahåller den.
7. Regeringen ska ge tilläggsdirektiv om en 18-årsgräns och krav på åldersverifiering för pornografiskt innehåll, oberoende av inloggning, och frågan ska behandlas i slutbetänkandet.
8. Artikel 28 i förordningen om digitala tjänster ska föras in bland de artiklar som kan ligga till grund för sanktionsavgift enligt 3 kap. 23 § lagen (2024:954), och Mediemyndighetens tillsynsresurser ska förstärkas.
9. Sverige ska verka för att bindande krav på säkerhet genom design utvecklas på grundval av de principer som kommer till uttryck i kommissionens riktlinjer till artikel 28.1 och att sådana krav ställs på alla plattformar som är tillgängliga för barn.
10. Sverige ska göra gällande att systemriskbedömningar enligt artikel 34 ska omfatta könade risker, inbegripet om rekommendationssystem bidrar till att sprida kvinnohat eller normalisera sexualiserat våld.
11. Uppdraget enligt avsnitt 12.2.1 ska uttryckligen omfatta flickor, barn i samhällsvård och barn som utsatts för eller riskerar sexuell exploatering.
12. Barnkullar som redan befinner sig i de aktuella miljöerna ska mötas med förstärkta insatser för upptäckt, stöd och behandling.
13. Indikatorer för uppföljning ska tas fram redan vid ikraftträdandet, och utvärderingen ska särskilt mäta förflyttning till undantagna miljöer och barns exponering för pornografi.
14. Perspektivet killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer samt sexuell exploatering ska tillföras i den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

Zandra Kanakaris  
 Generalsekreterare  
 Stiftelsen 1000 Möjligheter